

УДК: 3 (091)

ДО 70-РІЧЧЯ БУКОВИНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Тарас Бойчук, Антоній Мойсей,
Буковинський державний медичний університет,
Чернівці (Україна)
rector@bsmu.edu.ua
antoniimoisei@bsmu.edu.ua

ІСТОРІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КАФЕДРИ СУСПІЛЬНИХ НАУК ТА УКРАЇНОЗНАВСТВА

Boyчук Taras, Moysey Antony. Seventy years of Bucovinian state medical university. History and prospects of development of social sciences and Ukrainian studies department

Resume: The article is about 70 years history of creation and development of social sciences and Ukrainian studies department of Bucovinian state medical university. Main scientific and pedagogical achievements of department staff are given, prospects of development are defined.

Key words: history, social sciences, Ukrainian study, history of Ukrainian culture, philosophy, Ukrainian language, students.

Boytschouk Taras, Moysessey Antony. A l'occasion de la 70-ème l'anniversaire de l'université de médecine d'état de Bucovine. Histoire et perspectives du développement de la chaire de sciences sociales et d'études ukrainiennes.

Résumé. L'article fait référence à l'histoire de 70 ans de formation et de développement de la chaire de sciences sociales et d'études ukrainiennes de l'université de médecine d'état de Bucovine. Les auteurs révèlent les principales réalisations scientifiques et éducatifs du collectif pédagogique de la chaire et définissent les perspectives actuelles de développement.

Mots-clés: histoire, sciences sociales, études ukrainiennes, histoire de la culture ukrainienne, philosophie, étudiants.

Бойчук Тарас, Мойсей Антоній. До 70-летия Буковинского государственного медицинского университета. История и перспективы развития кафедры общественных наук и украиноведения.

Резюме: Изложена 70-летняя история становления и развития кафедры общественных наук и украиноведения Буковинского государственного медицинского университета. Наведены основные научные и педагогические достижения сотрудников кафедры, указано на перспективы развития кафедры на современном этапе.

Ключевые слова: история, общественные науки, украиноведение, история украинской культуры, философия, украинский язык, студенты.

Основне завдання колективу кафедри суспільних наук та українознавства Буковинського державного медичного університету – виховання лікаря-громадянина, лікаря-суспільного діяча, лікаря-патріота, для якого принципи гуманізму та милосердя є життєвим кредом. Колектив кафедри вже 70 років формує власну скарбницю гуманітарних знань задля духовних потреб великої лікарської родини БДМУ. В сучасних умовах викладачі

кафедри докладають максимум зусиль щодо реалізації нової концепції викладання суспільно-гуманітарних дисциплін, дбають про багатство світоглядних знань, ідей та інтересів студентів.

У попередні роки проведено наукові розвідки, присвячені історії розвитку кафедри суспільних наук та українознавства¹, а також упорядковано біографічні дані про окремих членів кафедри². Сьогодні ми спробуємо узагальнити відпо-

відну інформацію про історію заснування кафедри, окреслимо її основні віхи і досягнення, перспективи її розвитку.

Робота кафедри суспільних наук та українознавства пов'язана з розвитком нашого навчального закладу (від інституту – до державного медичного університету). Чернівецький медичний інститут засновано 20 жовтня 1944 року. Історія сучасної кафедри суспільних наук та українознавства бере свій початок з листопада 1944 р., коли, за вимогами радянської влади, створено кафедру марксизму-ленінізму³. Першим її завідувачем призначено викладача А.А. Грищенко-Меленівського⁴. У процесі становлення та реорганізації університету (інституту) кількість суспільних дисциплін та їх ідеологічне спрямування відповідно змінювалося, віддзеркалюючи складні і суперечливі колізії єдиної державної марксистсько-ленінської ідеології. Так, на першому етапі існування кафедри викладалися лише дві дисципліни: „*Основи марксизму-ленінізму*” та „*Історія КПРС*”. Основним навчальним посібником був „*Короткий курс ВКП (б)*”. При кафедрі діяв навчально-методичний кабінет, де зберігалися твори класиків марксизму-ленінізму, основна партійна література. Із перших днів створення кафедри першочерговим її завданням було формувати в студентів-медиків комуністичний світогляд, тобто кафедра була партійною. Про цю тенденцію свідчить тематика комплексної науково-дослідної роботи кафедри⁵ та назви курсів, що викладалися на кафедрі: „*Політична економіка капіталізму і соціалізму*” (з 1948 р.), „*Діалектичний та історичний матеріалізм*” (1956–1957 рр.), „*Основи марксистсько-ленінської етики й естетики*” (1959–1960 н. р.), „*Науковий атеїзм*” (з 1961–1962 н. р.) та ін. У цей період викладачами кафедри велася активна пропаганда атеїстичних знань⁶.

Лекційний курс і семінарські заняття з філософії (діалектичного й історичного матеріалізму) проводив завідувач кафедри, доцент Д.П. Малий⁷. З вересня 1959 року викладачами філософії стали Ю.Д. Поліщук та І.М. Серий, з жовтня 1962 року –

доцент В.І. Передерій⁸. У серпні 1967 року на посаду викладача філософії зараховано В.В. Огородника, який працював до 1978 року. Викладачем цього ж курсу з 1968 по 1973 рр. працював Б.В. Починок. На його місце (вступив до аспірантури) зараховано В.А. Троянського, який працює й донині. За період з 1997 по 2001 рр. викладачами філософії (проф. М.А. Ожеван, М.М. Сидоренко, доц. В.А. Троянський) видано три навчально-методичних посібники.

Після В.І. Передерія завідувачами кафедри марксизму-ленінізму у радянський період були к. філос. н. І.П. Северчук (1972–1973)⁹, к. філос. н., ст. викл. Ю.Д. Поліщук (1974–1975)¹⁰, к. істор. н., доц. Н.А. Баєва (1976–1981)¹¹, д. істор. н., проф. А.Г. Ткачук (1981–1982)¹², д. філос. н., проф. М.А. Ожеван (1983–1988)¹³.

За перші 25 років існування кафедри лише три викладачі захистили канд. дисертації: Д.П. Малий (1951), І.Ф. Проскурченко (1954), Г.С. Іванушко (1963). Починаючи з кінця 1960-х рр. і до наших днів, викладачі кафедри приймали щорічно кандидатські іспити з „*Філософії*”¹⁴.

З 1991 року в Україні докорінно змінилася політична ситуація. Розпався Радянський Союз. Україна стала незалежною державою. Все це суттєво вплинуло на стан і перспективи викладання суспільних наук. За радянських часів суспільні дисципліни зводилися до пропаганди марксистсько-ленінських ідей. За цим пильно стежили партійні, комсомольські органи та КДБ. Кожен викладач і студент був зобов'язаний мислити і діяти відповідно до вимог марксистсько-ленінської теорії, партійних постанов, рішень і з'їздів КПРС. Викладаючи будь-яку суспільну дисципліну, викладач зобов'язаний був критикувати антимарксистські погляди, концепції, український буржуазний націоналізм. Викладання суспільних наук, як правило, проводилося російською мовою. Панувала тотальна політизація навчального процесу не тільки суспільно-гуманітарних дисциплін, а й фахових, медико-біологічних наук.

Проголошення незалежності України дало поштовх ґрунтовним і численним со-

ціально-економічним та політичним перетворенням в Україні. Розпочалися процеси духовного відродження і демократизації суспільства, з'явився значний інтерес до історії нашої держави.

Одночасно з відбудовою незалежної Української державності відбувається переосмислення викладання суспільних наук у вищих навчальних закладах України. Юридичним підґрунтям став наказ № 161 від 2 червня 1993 року Міністерства освіти України. Тоді кафедру марксизму-ленінізму було реорганізовано й на її базі створено дві кафедри: кафедру українознавства та гуманітарних наук, яку спочатку очолив д. філол. н., проф. С.Д. Абрамович, потім – к. істор. н. С.Д. Кобилянський; і кафедру суспільних наук, яку очолив д. філос. н., проф. М.А. Ожеван. На кафедрі змінилася структура навчальних дисциплін: „Соціологія”, „Політологія”, „Основи права”, „Філософія”, „Основи економічної теорії”, „Релігієзнавство”, „Історія України”, різні спецкурси. Колектив кафедри визначився з комплексною темою наукового дослідження: „Вивчення валеологічного потенціалу соціогуманітарної освіти”. У плані виконання кафедральної теми була захищена дисертація Н.І. Зорій „Філософські проблеми гуманітаризації сучасної медицини” (Чернівці, 1998) на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук.

У 1993 році до програм усіх вищих і середніх спеціальних навчальних закладів освіти України було уведено навчальну дисципліну „Ділова українська мова”. З 1994 року ділова українська мова вивчалася і студентами Буковинської державної медичної академії. Першими, хто впроваджував вивчення української мови у БДМА, були шкільні вчителі – Л.Я. Соколик та З.І. Патук. З 1996 року у БДМА почали працювати викладачами ділової україн. мови випускниці Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича Л.Б. Шутак і Г.В. Навчук, а з 1998 року – А.В.Ткач.

З 1994 року на кафедрі починає викладатися дисципліна „Українська та зарубіжна культура”¹⁵. Навчальний процес у викладанні курсу здійснювали доц. С.І. Ко-

марницький і проф. С.Д. Абрамович, які розробили навчальні посібники, розробки.

У 1991–1998 рр. завідувачем кафедри суспільних наук був доц. М.А. Ожеван. Упродовж 3 років (1989–1991) обов'язки завідувача кафедри виконував доц. І.П. Одинський. На кафедрі в цей період працювали: М.А. Ожеван, В.А. Троянський¹⁶, В.С. Іфтемічук, І.П. Одинський, С.Д. Кобилянський, С.І. Комарницький, Г.І. Безарова, Т.І. Тарануха, Л.Б. Потапова, викладачі-сумісники Н.І. Зорій, В.І. Радучик.

З 1995 по 1999 рр. викладачами кафедри видано 9 навч. посібників: „Методичний посібник з філософії”¹⁷ (В.А. Троянський, 1997), „Короткий словник філософсько-медичних термінів”¹⁸ (М.А. Ожеван, В.А. Троянський, 1998), „Економічна теорія: Навчальний посібник”¹⁹ (В.С. Іфтемічук, І.П. Одинський, 1999), „Історія медицини”²⁰ (С.Д. Кобилянський, 1996), „Ділова українська мова”²¹ (Л.Б. Ковбан, Г.В. Навчук, 1991), „Практикум з психології”²² (Н.І. Зорій, 1999), „Українська та зарубіжна культура”²³ (Г.В. Навчук, С.І. Комарницький, 1999); „Нариси з історії України”²⁴ (С.Д. Кобилянський, 1999); „Історія України”²⁵ (С.Д. Комарницький, 1996) та ін.

У травні 1998 р. кафедру суспільних наук приєднали до кафедри соціальної медицини та організації охорони здоров'я (зав. кафедри – проф. Ц.В. Ясінський, а пізніше – доц. В.Л. Таралло), а кафедра українознавства та гуманітарних наук стала курсом кафедри іноземних мов.

У квітні 2000 року створено кафедру суспільних та гуманітарних наук (зав. кафедри – проф. М.М. Сидоренко²⁶). До її складу входили: І.П. Одинський, В.А. Троянський, Н.І. Зорій, С.І. Комарницький, Г.І. Безарова, Л.Б. Потапова, Л.Б. Шутак, Г.В. Навчук, О.С. Гнатчук, А.В. Ткач, Т.В. Медіна, Л.В. Байцар, А.С. Борисюк, О.М. Пендерецька, Р.Ф. Єфтемії, В.А. Осипенко.

Упродовж 2001–2005 рр. колективом кафедри заплановано виконання двох комплексних наукових тем: „Вивчення актуальних аспектів сучасного людинознавства”, „Соціально-психологічні детермінації творчого діалогу під час надання медико-

психологічної допомоги". Відповідальними виконавцями тем було затверджено доц. В.А. Троянського і доц. Н.І. Зорій.

До навчальних планів включались предмети „Історія України”, „Основи права та Конституційного права”, „Ділова українська мова”, „Українська та зарубіжна культура”, „Філософія”, „Основи економічних теорій”, „Соціологія”, „Політологія”, „Релігієзнавство”, „Педагогіка”, „Психологія”. Кафедрою забезпечувалося викладання двох курсів за вибором студентів – „Логіка. Формальна логіка” й „Етика”, а також здійснювався прийом кандидатських іспитів з філософії.

З вересня 2002 року (наказ №30-0 від 27.06.2002 р.) на базі кафедри суспільних та гуманітарних наук було створено кафедру суспільних наук та українознавства (завідувач – д. філос. н., проф. М.М. Сидоренко, який очолював її до серпня 2011 року) і кафедру психології та соціології (завідувач – к. філос. н., доц. Н.І. Зорій). Назва кафедри – *суспільних наук та українознавства* – не випадкова. Так, 24 жовтня 2001 року надійшов лист (№ 23-01-9/421) Міністерства охорони здоров'я України на виконання розпорядження Кабінету Міністрів від 31.08.2001 р. (№ 28) щодо здійснення плану заходів із реалізації пропозицій, висловлених учасниками III Всесвітнього форуму українців з питань мовного будівництва в Україні. Цим документом Міністерство охорони здоров'я України зобов'язує створити кафедри українознавства у всіх вищих медичних закладах України I–IV рівнів акредитації.

З часу заснування кафедри суспільних наук і українознавства кандидатські дисертації захистили Н.В. Нечаєва-Юрійчук, Т.В. Медіна, О.С. Гнатчук, Л.Б. Шутак, Г.В. Навчук, А.В.Ткач. Викладачами кафедри підготовлено й низку наукових і навчально-методичних робіт: „*Методичний посібник з філософії для студентів-іноземців*”²⁷ (М.М. Сидоренко, В.А. Троянський, 2001); „*Філософсько-релігійні проблеми біології: Навч. посібник*”²⁸ (М.М. Сидоренко, 2001); „*Словотвірна категоризація суб'єктивної оцінки в сучасній українській мові: Монографія*”²⁹ (Л.Б. Шутак,

В.Д. Шинкарук, 2002); „*Ділова українська мова. Навчальний посібник*”³⁰ (Л.Б. Шутак, А.В. Ткач, 2003); „*Формально-синтаксичні та функціонально-семантичні особливості окличних речень в українській мові: Монографія*”³¹ (Г.В. Навчук, В.Д. Шинкарук, 2007); „*Українська мова професійного спрямування: Навч.-метод. посібник*”³² (Л.Б. Шутак, Г.В. Навчук, А.В. Ткач, 2008).

З 2003 р. на кафедрі функціонує студентський науковий гурток. За період існування його очолювали доц. В.А. Троянський, викладачі Ю.М. Руснак та І.І. Скрипник.

З 2004 року навчальний процес на кафедрі суспільних наук та українознавства проходить відповідно до вимог Болонської декларації. Оновлено матеріали лекційних курсів, навчально-методичної літератури, створений банк тестових завдань з усіх дисциплін, що викладаються.

У навчальний план роботи кафедри включено такі дисципліни: „*Філософія*”, „*Ділова українська мова*”, „*Українська мова як іноземна*”, „*Основи економічних теорій*”, „*Історія України*”, „*Історія української культури*”. Крім цього, викладачі кафедри вели курси за вибором, як-от: „*Філософські питання медицини*” (IV курс), „*Краєзнавство*” (I курс) та „*Етика*” (I курс); читали курс „*Філософія медицини*” для клінічних ординаторів та здійснювали прийом вступних іспитів до університету з української мови.

Сучасне життя ставить перед вищою школою завдання – готувати для вітчизняної науки та виробництва фахівців нової генерації: висококваліфікованих, грамотних, компетентних, духовно багатих. Це завдання, які без належного знання державної мови не можуть бути вирішені. Йдеться про якісну підготовку майбутнього потенціалу українців – її інтелігенції. У зв'язку з цим, з 2009 року до навчальних програм вищих навчальних закладів України, зокрема й медичних, введено курс „*Українська мова за професійним спрямуванням*” (що замінив курс „*Ділова українська мова*”). Його мета – формувати необхідну комунікативну компетенцію у сфері професійного й науково-ділового спілкування. Позитивним є те, що

збільшилась кількість практичних годин з вищезгаданої дисципліни (з 18 до 40).

У 2010 році кафедра успішно завершила виконання науково-дослідної роботи на тему „Дослідження системи цінностей у контексті науки та культури” (2005–2010 рр.; наук. керівник: проф. М.М. Сидоренко). У 2005 році видана колективна монографія викладачів кафедри „Філософські проблеми людинознавства”³³ з теми наукової роботи. Наукова новизна роботи полягає у комплексному дослідженні людинознавства, у тому числі: з’ясування сутності людини у класичній і сучасній філософії; виявлення методологічних засад комплексного вивчення людини у світі релігійної філософії; комунікативної природи самореалізації людини у суспільстві, екологічних можливостей людського буття тощо³⁴.

У 2011–2013 рр. кафедру очолював д. мед. н., проф. В.І. Чебан. У цей період на кафедрі викладалися, крім вищезазначених, такі навчальні дисципліни, як „Історія медицини”, „Медична деонтологія”.

З 1 вересня 2013 року кафедру очолює д. істор. н., доц. А.А. Мойсей. До складу кафедри входять: д. філос. н., проф. М.М. Сидоренко, доценти: Г.В. Навчук, А.В. Ткач, В.А. Троянський, Л.Б. Шутак; старші викладачі: Л.Б. Потапова, Л.Я. Вилка; викладачі: к. філос. н. І.О. Скакун, к. філол. н. Ю.М. Руснак, к. філол. н. М.В. Максимюк, А.І. Гелецька, Л.А. Роман, І.Я. Антофійчук, І.І. Скрипник, Н.В. Скрицька; старші лаборанти Т.Ф. Давидова, А.В. Орлецька-Дронь, І.В. Товкач, лаборант Г.В. Сергеева (16 викладачів і 4 лаборанти). За сумісництвом працюють к. філол. н., доц. А.М. Агафонова, к. філос. н. Б.В. Манчул, викладачі А.В. Аністратенко, М.В. Цуркан.

Викладачами кафедри за період роботи у складі кафедри опубліковано близько 1000 наукових і навчально-методичних робіт, статей у пресі.

Колектив кафедри забезпечує викладання навчальних дисциплін студентам (вітчизняним – I–II курси, а також іноземним громадянам англійською мовою чи з її використанням – I–IV курси) не лише III – IV рівнів акредитації, але й I – II (коледж БДМУ), а саме: „Історія української куль-

тури”, „Філософія”, „Українська мова за професійним спрямуванням”, „Українська мова як іноземна”, „Основи економічної теорії” (III – IV рівні), „Культурологія”, „Українська мова”, „Українська література”, „Світова література” (I – II рівні). Викладається також „Філософія медицини” для клінічних ординаторів; здійснюється прийом кандидатських іспитів з філософії в аспірантів і пошукачів; вступні випробування з української мови під час вступу до БДМУ чи коледжів університету. Крім того, ст. викл. Л.Я. Вилка і викл. І.Я. Антофійчук готують слухачів підготовчого відділення до складання ЗНО з української мови. Мовну підготовку студентів-іноземних громадян, які виявили бажання навчатися в БДМУ й навчаються на підготовчому відділенні, також здійснюють викладачі кафедри З.В. Єжела, А.А. Єжелей, Т.В. Яківчик, В.В. Станкевич, О.В. Колесник, О. Годзюр.

Належна увага приділяється впровадженню новітніх методик і технологій оптимізації навчального процесу. Специфіка кафедри передбачає передусім актуалізацію гуманітарного потенціалу. Саме тому урізноманітнення форм проведення лекцій, використання сучасних аксіологічних та гносеологічних елементів на семінарських і практичних заняттях сприяє формуванню у майбутніх медичних та фармацевтичних фахівців належного рівня філософських, мовно-літературних та культурологічних знань.

Нині колектив кафедри працює над комплексною науково-дослідною темою „Формування українознавства як цілісної системи знань” (2011–2015 рр. виконання; наук. керівники: д. філос. н. М.М. Сидоренко (2010–2013 рр.) та д. істор. н. А.А. Мойсей (з 2013 року). Її наукова новизна полягає в різнобічному філософсько-методологічному, культурологічному, соціально-економічному, духовно-правовому, валеологічному та філологічному дослідженні ролі українознавства як цілісної системи знань у формуванні світогляду і практичних установок у майбутніх фахівців – патріотів Вітчизни.

Розуміючи важливість співпраці з ін-

шими вищими навчальними закладами, кафедра плідно співпрацює з низкою організацій, освітніх закладів України й інших країн: Національним фармацевтичним університетом, м. Харків (кафедра суспільних наук, українознавства та латинської мови); Івано-Франківським медичним університетом (кафедра мовознавства); Тернопільським державним медичним університетом ім. І.Я. Горбачевського (кафедра іноземних мов та суспільних наук); Львівським національним медичним університетом імені Д. Галицького (кафедра українознавства); Науково-дослідним інститутом українознавства МОН України; Київським медичним університетом ім. О. Богомольця (кафедра філософії); Бухарестським університетом (кафедра порівняльного мовознавства); Товариством румунських славістів (м. Бухарест); Товариством румунської етнології (АСЕР); Сучавським університетом ім. Стефана Великого (кафедра історії); редколегією міжнародного журналу „Романославика” (Бухарест); „Кодрул Космінулуй” (Сучава, Румунія).

Наукові інтереси викладачів кафедри представлені різними напрямками сучасної науки. Коло наукових інтересів проф. М.М. Сидоренка складають особливості проблеми людини в українській філософії; доц. Троянського В.А. – методологічні аспекти духовності українського народу; доц. Шутак Л.Б. – лінгвоукраїнознавство як один із засобів формування комунікативної компетенції студентів; доц. Навчук Г.В. і доц. Ткач А.В. – українознавчі орієнтири мовної підготовки майбутніх фахівців; викл. Скакуна І.О. – перспективи антропоцентризму в контексті новітніх тенденцій розвитку філософії; викл. Руснак Ю.М. – буковинські обрядотерміни, пов’язані з приготуванням до весілля; ст. викл. Потапової Л.Б. – теоретико-методологічні засади екологізації українського суспільства; ст. викл. Вилки Л.Я. – розвиток мовної компетенції студентів-іноземців на заняттях з української мови (на основі інтерактивних технологій); викл. Роман Л.А. – інноваційні технології у викладанні україн. мови як іноземної; викл. Гелецької А.І. – методика викладання

україн. мови у ВНЗ для студентів-іноземців; викл. Скрицької Н.В. – українознавство як цілісна система знань; викл. Скрипник І.І. – есхатологія як ланка катастрофізму у текстах Б.І. Антонича та Б. Шульца.

Значно активізовано виховну роботу кафедри. Проводяться виховні заходи зі студентами, приурочені визначним пам’ятним датам, історичним подіям. Уперше в університеті стартував конкурс студентських науково-дослідних робіт з народної медицини, що проводиться з метою підтримки обдарованої молоді, створено умови для її творчого зростання, активізації науково-дослідної роботи студентів та їх залучення до участі у наукових програмах. Основним завданням конкурсу є формування національно-патріотичних почуттів у майбутніх лікарів. До науково-дослідної роботи залучено автентичні матеріали з народної медицини, що стосуються періоду до появи медичних закладів у досліджуваних населених пунктах (до 1960–1970-х рр.), зібрані з використанням запитальника, укладеного викладачами кафедри.

Проведено низку заходів щодо відзначення 200-річчя від дня народження Т.Г. Шевченка, зокрема конкурс наукових і творчих робіт „Мій Шевченко”. Студенти під керівництвом викладачів кафедри беруть активну участь у благодійних науково-мистецьких вечорах, присвячених сучасним реаліям, героям, подіям Першої світової війни тощо. Інформацію про проведення виховних заходів відображено на сайті БДМУ, кафедри, а також в університетській та обласній пресі.

Під керівництвом А.А. Мойсея кафедра заснувала та зареєструвала у Державній реєстраційній службі України фаховий міжнародний журнал „Актуальні питання суспільних наук та історії медицини”, підготовлено офіційний сайт журналу – <http://apsnim.bsmu.edu.ua>. У подальшому журнал планується ввести до списку фахових видань, затверджених ДАК України, зареєструвати у провідних міжнародних наукометричних базах даних.

Сьогодні на кафедрі є всі умови для проведення повноцінної навчально-методичної та наукової роботи. Удосконалю-

ються форми і методики викладання навчального матеріалу щодо вимог часу та відповідно до директив Міністерства охорони здоров'я та Міністерства освіти і науки України. Викладачі кафедри застосовують передові методи навчання (мультимедійні й інтерактивні засоби і прийоми), що дозволяє проводити навчальний процес на високому професійному рівні. Використання інноваційних технологій допомагає виконувати важливе суспільне завдання – виховання творчої особистості, здатної самостійно мислити і генерувати ідеї, приймати сміливі, нестандартні, мудрі рішення та втілювати їх у життя.

ЛІТЕРАТУРА:

¹ Сидоренко М.М., Троянський В.А., Шутак Л.Б. Історія становлення та розвитку кафедри суспільних наук та українознавства БДМА / М.М.Сидоренко, В.А.Троянський, Л.Б. Шутак // Буковинський медичний вісник: Український науково-практичний журнал. – Чернівці: БДМА. – 2004. – № 1. – С. 196–203.

² Сторінки історії. Біографічний довідник завідувачів кафедр та професорів Буковинської державної медичної академії (1944–1998 рр.). – Чернівці, 1999, С. 23; Пішак В.П., Ахтемійчук Ю.Т., Івашук О.І. Професори Буковинського державного медичного університету (1944–2009). – Чернівці, 2009. – С. 94, 124.

³ Кафедра розташовувалась на той час на 4-му поверсі адмін. корпусу (Театральна площа, 2). З жовтня 1995 року кафедра знаходиться у навчальному корпусі № 3 (вул. Червоноармійська, 3). На сьогодні загальна площа кафедри складає 362,7 м², з яких площа аудиторного фонду – 254 м² (10 навчальних аудиторій).

⁴ Грищенко-Меленівський А.А. народився 1900 року в с. Мелені Коростенського району Житомирської області. Закінчив Харківський інститут підвищення кваліфікації, а з 1944 по 1947 рр. завідувач кафедри марксизму-ленінізму Чернівецького державного медичного інституту.

⁵ „Формування марксистсько-ленінського світогляду у студентів-медиків у процесі викладання суспільних наук” (1976–1980 рр.; керівник: Н.А. Баєва); „Світоглядно-етичні та економічні фактори соціалістичного способу життя” (1981–1985 рр.); „Гносеологічні і світоглядні проблеми розвитку медичних знань у

зрілому соціалістичному суспільстві” (1986–1990 рр.; керівник: М.А. Ожеван).

⁶ Під керівництвом викладачів кафедри студенти писали тексти лекцій на атеїстичну тематику і виступали перед населенням. Це була обов'язкова умова, без виконання якої студент не допускався до складання іспиту з атеїзму.

⁷ Малий Данило Петрович народився 1901 р. в с. Садове Херсонської обл. У 1926 році закінчив Херсонський інститут народного господарства за спеціальністю „Економіка”, а в 1936 році – аспірантуру при економічному відділі Інституту Червоної Професури у Києві. У 1951 році здобув науковий ступінь кандидата історичних наук. У 1947–1962 рр. – зав. кафедри марксизму-ленінізму БДМУ.

⁸ Передерій Віктор Іванович народився 1927 року у м. Білопольє Сумської області. У 1953 році закінчив філософський факультет Московського державного університету; доцент з 1961 року. У 1962–1972 рр. – завідувач кафедри марксизму-ленінізму БДМУ.

⁹ Северчук Іван Петрович народився 1939 року у с. Зеремля Барановського району Житомирської обл. Закінчив історичний факультет ЧДУ у 1964 році, навчався в академії суспільних наук при ЦК КПРС (інститут наукового атеїзму), працював завідувачем відділу пропаганди й агітації Чернівецького обкому КП України.

¹⁰ Поліщук Юрій Дмитрович народився 1929 року у с. Федюковка Черкаської області. Закінчив історико-філософський факультет Київського державного університету, кандидат філософських наук з 1974 р., доцент – з 1978 р.

¹¹ Баєва Нона Арсентівна народилася 1929 року в станиці Чаплино Дніпропетровської області. У 1973 році закінчила історичний факультет Ленінградського державного університету, звання доцента присвоєно у 1979 р.

¹² Ткачук Антін Григорович народився 1921 року в Балакивці Городокського району Хмельницької обл. У 1946 році закінчив історичний факультет Середньоазіатського державного університету, кандидат істор. наук з 1954 р., звання доцента присвоєно у 1963 р., у 1969 р. – науковий ступінь доктора історичних наук, а з 1971 р. – вчене звання професора.

¹³ Ожеван Микола Андрійович народився 1947 року в с. Ломачинці Сокирянського району Чернівецької області. Закінчив з відзнакою Чернівецький державний медичний інститут (1971), клінічну ординатуру з патологічної анатомії (1973), заочну аспірантуру при кафедрі філософії Київського державного універси-

тету (1978). У 1981 році захистив кандидатську дисертацію з філософії науки, а у 1984 році йому було присвоєно звання доцента. Докторську дисертацію захистив у 1993 р., звання професора присвоєно у 1994 р. З 1998 року – зав. відділу інформаційної безпеки та міжнародних інформаційних відносин Національного інституту проблем міжнародної безпеки при РНБО України. Підготував 1 доктора та 5 кандидатів наук. Автор понад 140 наукових праць (16 монографій).

¹⁴ Усього за період близько 45 років викладачі кафедри прийняли кандидатські іспити з „Філософії” у понад 1000 здобувачів та аспірантів БДМУ, й інших вишів Чернівецької обл.

¹⁵ З 1996 року предмет викладає ст. викл. Г.В. Навчук, яка є автором навчально-методичного посібника; упродовж 2000–2001 рр. – викл. Н.В. Нечасва-Юрійчук, 2001–2004 рр. – викл. Т.М. Зінченко. Останнім часом курс читали викл. Л.Б. Костик, І.О. Скакун, з 2013 року – доц. А.А. Мойсей.

¹⁶ Троянський Володимир Андрійович народився 1941 року в с. Вісвняники Вільшанського району Кіровоградської області. 1968 р. закінчив філософський факультет Київського державного університету ім. Т. Шевченка. З 1968–1973 рр. – консультант-методист Будинку політосвіти Чернівецького обкому партії. У БДМА працює з 1973 р. У 1980 році захистив кандидатську дисертацію. Автор близько 90 наукових робіт. Ветеран кафедри.

¹⁷ Троянський В.А. Методичний посібник з філософії. – Чернівці: Прут, 1997. – 126 с.

¹⁸ Ожеван М.А., Троянський В.А. Короткий словник філософсько-медичних термінів. – Чернівці: Прут, 1998. – 117 с.

¹⁹ Іфтемічук В., Одинський І. Економічна теорія: Навч. посібн. / В. Іфтемічук, І. Одинський. – Чернівці: Прут, 1999. – 188 с.

²⁰ Кобилянський С.Д. Історія медицини: Методичний посібник для студентів першого курсу – Чернівці: Обласне управління, 1996. – 62 с.;

²¹ Ковбан Л.Б., Навчук Г.В. Ділова українська мова: Методичний посібник для студентів I курсу медичного інституту / Ковбан Л.Б., Навчук Г.В. – Чернівці, 1991. – 91 с.

²² Зорій Н.І. Практикум з психології / Ніна Іванівна Зорій. – Чернівці, 1999. – 157 с.

²³ Навчук Г., Комарницький С. Українська та зарубіжна культура: Навч. посібн. / Г. Навчук, С. Комарницький – Чернівці, 1999. – 128 с.

²⁴ Кобилянський С.Д. Нариси з історії України: Підручник для студентів медичних навч. закладів I та II рівнів акредитації / С.Д. Кобилян-

ський. – Чернівці: Мед. академія, 1999. – 232 с.

²⁵ Комарницький С. Історія України / С. Комарницький. – Черновцы: Прут, 1996. – 82 с.

²⁶ Сидоренко Микола Миколайович народився у 1940 році в с. Спас Коломийського району, Івано-Франківської області. У 1962 році закінчив біологічний факультет ЧДУ, згодом – аспірантуру при кафедрі філософії ЧДУ. У 1966 році захистив кандидатську дисертацію, 1993 року – докторську. У 1996 році отримав звання професора, а з 29 грудня 1993 року – обраний деканом філософсько-теологічного факультету ЧНУ (1993–1998 рр.). У 1998–2000 рр. – завідувач кафедри релігієзнавства та теології ЧНУ. Відмінник освіти України (1996), нагороджений медаллю Святих Кирила і Мефодія, орденом Святого Рівноапостольського князя Володимира III ступеня. З квітня 2000 року працює в БДМА. З 2001 по 2011 рр. – завідувач кафедри суспільних наук та українознавства БДМУ. Автор понад 130 наук. праць.

²⁷ Сидоренко М.М., Троянський В.А. Методичний посібник з філософії для студентів-іноземців. – Чернівці: Рута, 2001.

²⁸ Сидоренко М.М. Філософсько-релігійні проблеми біології: Навч. посібн. / М.М. Сидоренко. – Чернівці: Рута, 2001. – 76 с.

²⁹ Шутак Л., Шинкарук В. Словотвірна категоризація суб’єктивної оцінки / Л. Шутак, В.Шинкарук. – Чернівці: Рута, 2002 – 126 с.

³⁰ Шутак Л.Б., Ткач А.В. Ділова українська мова: Навчально-методичний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів освіти / Л.Б. Шутак, А.В. Ткач. – Чернівці, 2003. – 144 с. (з грифом міністерства).

³¹ Навчук Г., Шинкарук В. Формально-синтаксичні та функціонально-семантичні особливості окличних речень / Г.В. Навчук, В.Д. Шинкарук. – Тернопіль: Астон, 2007 – 200 с.

³² Шутак Л., Навчук Г., Ткач А. Українська мова професійного спрямування: Навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів освіти / Л.Б. Шутак, Г.В. Навчук, А.В. Ткач. – Чернівці, 2008. – 444 с. (з грифом міністерства).

³³ Бабич Н., Марчук М., Троянський В. Філософські проблеми людинознавства: Монографія / Н. Бабич, М. Марчук, В. Троянський. – Чернівці, 2005. – 208 с.

³⁴ До написання колективної монографії крім співробітників кафедри долучилися науковці Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича: М. Марчук, Н. Бабич, Р. Рожкулець, Л. Костик, В. Костик, О. Бродецький.